

Orde van den Prince
Keerbergen

Bratislava notities

ERIK HERTOOG

Vlaams-Nederlands Genootschap voor Taal en Cultuur

Sinds 1997 heeft onze afdeling Keerbergen van de Orde van den Prince een samenwerkingsverband met de afdeling Neerlandistiek van de Comenius Universiteit te Bratislava. Eind mei 2019 organiseren onze vrienden in Bratislava een belangrijk regionaal colloquium 'Neerlandicum'. Het wil 'Bruggen Slaan' door collega's uit de Lage Landen samen te brengen met Neerlandici vanuit heel Centraal-Europa om ideeën uit te wisselen over taal, literatuur, didactiek, vertalen en tolken. In de aanloop naar dit congres willen we u in enkele 'Bratislava Notities' wat achtergrond geven.

Erik Hertog

Inhoud

.....	0
Bratislava notitie 1 - COMENIUS	2
Bratislava notitie 2 - Geschiedenis van de Neerlandistiek in de Univerzita Komenského v Bratislave.....	4
Bratislava notitie 3 - Paul van den Heuvel	7
Bratislava notitie 4 - De academische staf Neerlandistiek Univerzita Komenského v Bratislave	11
Bratislava notitie 5 - Het Jubileumjaar 2016.....	16
Bratislava notitie 6 - Neerlandistiek extra muros te Bratislava	21
Bratislava notitie 7 - Het Colloquium Neerlandicum 'Bruggen Slaan'	25
Bratislava notitie 8 - Tot Slot: Hartelijke Groeten aan Bratislava!.....	28

Colofon:

Teksten en redactie: Erik Hertog met bijdragen van Jana Rakšányiová, Marketa Štefková, Benjamin Bossaert, Milan Potočar

Lay-out: Jan Van Daele

Verschenen als notities op de nieuwsblog van www.princekeerbergen.net in de periode april tot juni 2019

Gebundelde uitgave: Juli 2019

© Copyright Orde van den Prince Keerbergen

Bratislava notitie 1 - COMENIUS

26 april 2019 - Erik Hertog

Sinds 1997 heeft onze afdeling Keerbergen van de Orde van den Prince een samenwerkingsverband met de afdeling Neerlandistiek van de Comenius Universiteit te Bratislava. Eind mei 2019 organiseren onze vrienden in Bratislava een belangrijk regionaal colloquium 'Neerlandicum'. Het wil 'Bruggen Slaan' door collega's uit de Lage Landen samen te brengen met Neerlandici vanuit heel Centraal-Europa om ideeën uit te wisselen over taal, literatuur, didactiek, vertalen en tolken. In de aanloop naar dit congres willen we u in enkele 'Bratislava Notities' wat achtergrond geven.

Eerst en vooral: wie is Comenius eigenlijk?

Johannes Comenius (Jan Amos Komenský) werd geboren in Moravië in 1592. Studeerde theologie en filosofie en was in de loop van zijn leven pedagoog, rector, filosoof, bisschop (van de Moravische Broeder-gemeenschap), drukker en wat nog. Hij reisde door zowat de hele Habsburgse monarchie, maar verbleef ook in Zweden, Engeland, Polen, Transsylvanië, enz.. In 1641-42 verbleef hij in Nederland waar hij onder meer lange filosofische gesprekken voerde met Descartes en toen, heel wat later, in 1656 zijn huis door Poolse partizanen in brand werd gestoken (hij had namelijk in de Zweeds - Poolse Oorlog zijn sympathie voor de Zweedse koning wat te publiek geuit), herinnerde hij zich het tolerante klimaat in Nederland, en meer bepaald Amsterdam. Hij vond

er onderdak en bleef er schrijven en drukken. Hij overleed in Amsterdam in 1670 en ligt begraven in Naarden.

De persoonlijke band van Comenius met de Nederlanden is er dus al. Maar er is ook een sterke inhoudelijke connectie. Naast zijn vele filosofische en theologische geschriften had Comenius altijd zeer veel interesse in onderwijs en taal (meer dan 40 publicaties!) en ongetwijfeld is zijn invloed (tot vandaag) het grootst als pedagoog. We beperken ons hier (kort!) tot 3 belangrijke werken.

In zijn theoretisch werk *Didactica Magna* ontwerpt hij een heus schoolsysteem –van kleuter, over lagere en middelbare school tot een eerstegraadsuniversiteit (zoals een Amerikaanse

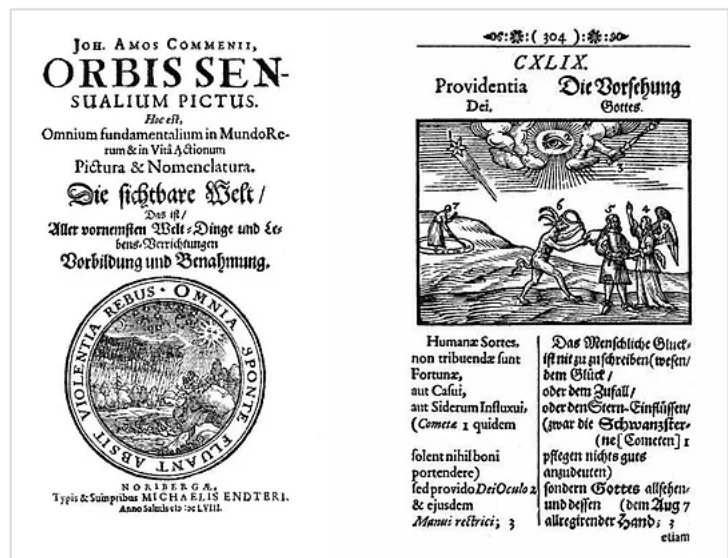
‘college’) en dan universiteit -, onderwijs voor zowel jongens als meisjes! Geïnspireerd door Bacon en Descartes moest ook pedagogie systematisch en wetenschappelijk worden. Hij vond dat leerlingen best kennis kunnen verwerven door de ‘natuur’ te observeren, aan de hand van concrete voorbeelden (eerder dan ‘holle’ woorden) en door iets te doen. Men zou hem dus gerust een voorloper van Rousseau, Pestalozzi, Fröbel en dergelijke kunnen noemen.

Een interessante uitwerking van zijn ideeën is de *Janua Linguarum Reserata* (De Talenpoort Geopend). Daarin verlaat Comenius het louter grammaticaal onderwijs van een taal en poneert dat je vreemde talen best verwerft via en met de moedertaal, dat de leerstof concreet moet zijn, geworteld in de ervaringswereld van de leerling, dat je met vertrouwde concepten moet beginnen om dan pas naar moeilijkere en vreemde inhouden over te gaan, dat kennis verwerven een aangename bezigheid moet zijn en geen marteling! Het werk werd zoveel vertaald (hierbij

een Engelse vertaling uit 1650), gedrukt en herdrukt dat het tot de 19e eeuw het meest verspreide boek na de Bijbel was. Het maakte van hem de grondlegger van de moderne taaldidactiek.

In 1658 schreef hij nog een bestseller, de *Orbis sensualium pictus* (De zichtbare wereld in beeld). Het werd lang het meest gebruikte handboek om Latijn te leren. Op basis van zijn principes om via de moedertaal te werken, plezier in het leren te hebben en aan de hand van concrete voorbeelden geïllustreerd met houtsneden, schrijft hij een soort jeugdcyclopedie in het Latijn en het Duits (de taal werd in de vertalingen uiteraard aangepast) waarin de leerling in 150 hoofdstukjes allerlei kennisgebieden exploreert, van dieren, beroepen, ‘instrumenta musica’ (Klangspiele) tot anatomie en religie.

En Comenius vandaag? Teveel om op te noemen. Er is een EU Comeniusprogramma (een uitwisselingsprogramma voor kleuter-, basis- en middelbare scholen), een Comeniusdag waarop sinds 2012 de Comeniusprijs wordt uitgereikt aan een persoon die erin slaagt kennisgebieden op een excellente manier te presenteren. De eerste Comeniusprijs werd in 2012 toegekend aan de natuurkundige Robbert Dijkgraaf (die recent op 2 april een eredoctoraat van de VUB ontving). In 2015 kreeg Geert Mak de prijs. Er is ook een Unesco Comenius Medal voor verdiensten op gebied van onderwijsonderzoek en innovatie, enz. en natuurlijk niet te vergeten de Univerzita Komenského v Bratislave - de eerste universiteit die een curriculum in het Slovaaks aanbood – is naar hem genoemd.

Bratislava notitie 2 - Geschiedenis van de Neerlandistiek in de Univerzita Komenského v Bratislave

30 april 2019 - Erik Hertog

Sinds 1997 heeft onze afdeling Keerbergen van de Orde van den Prince een samenwerkingsverband met de afdeling Neerlandistiek van de Comenius Universiteit te Bratislava. Eind mei 2019 organiseren onze vrienden in Bratislava een belangrijk regionaal colloquium 'Neerlandicum'. Het wil 'Bruggen Slaan' door collega's uit de Lage Landen samen te brengen met Neerlandici vanuit heel Centraal-Europa om ideeën uit te wisselen over taal, literatuur, didactiek, vertalen en tolken. In de aanloop naar dit congres willen we u in enkele 'Bratislava Notities' wat achtergrond geven.

Deze tweede notitie peilt naar de oorsprong van de opleiding Neerlandistiek in de Univerzita Komenského v Bratislave.

De persoon die het meest heeft betekend voor het begin van de aandacht voor de Nederlandstalige cultuur in het Slovaaks was Júlia Májeková (1919–1991). Zij kreeg de kans om na de oorlog haar opleiding Germanistiek aan te vullen in het Nederlandse Leiden. Zij werd de enige competente vertaalster uit het Nederlands in het Slovaaks (Multatuli, Timmermans, Vestdijk, Mulisch, Claus...) en redactrice van een gerenommeerd uitgevershuis. Zij kreeg de hoogste Slovaakse onderscheiding voor vertalers en de prestigieuze Martinus Nijhoffprijs voor Vertalingen (1978) van het Prins Bernhardfonds.

Na de fluwelen revolutie van 1989 en het ontstaan van de onafhankelijke Slowaakse republiek was er niemand om te vertalen, te tolken, te onderwijzen. Jana Rakšányiová – later afdelingshoofd en de hele periode die we hier overschouwen werkzaam in de afdeling – vertaalde aan de Filosofische Faculteit uit de Scandinavische talen en het Duits, was voorzitter van het Genootschap van Slowaakse vertalers en zag de leemte op een moment van groei van economische betrekkingen tussen de Lage Landen en

Slowakije met de toestroom van Nederlandse en Belgische firma's. Wilken Engelbrecht, doctorandus in het voormalige Tsjecho-Slowakije, kwam in 1990 een facultatieve cursus Nederlands voor belangstellenden doceren en knoopte contact aan met de Nederlandse Taalunie. Dit leidde in de Leerstoel voor Germanistiek en Scandinavistiek van de Faculteit tot het uitwerken van een studieplan Nederlands met een kwalitatieve personeelsbezetting. De toenmalige leiding van de faculteit en de accreditatiecommissie keurden de plannen goed en in 1992 startte het lectoraat Nederlandse taal. In 1996 startte dan de eerste volledige masterstudie Neerlandistiek met de combinatie Vertaler-tolk met 17 studenten Engels – Nederlands en 16 studenten Duits – Nederlands.

De vakgroep bestond steeds uit 3, korte tijd zelfs 4 interne medewerkers: Prof. PhD. Jana Rakšányiová CSc. werd afdelingshoofd (tot 2018), prof. Mgr. Adam Bžoch, PhD. (1996 – 1998) doceerde literatuur, Dr. Jana Verstraeten (1999 – 2001) tolkoefeningen, en dan kwamen doc. Mgr. Marketa Škrlantová, PhD., (2001 – tot nu), Mgr. Lucia Brezániová (2009 – 2013), en tot vandaag Mgr. Lucia Matejková, PhD. en Mgr. Milan Potočár, PhD.

In 2001 vierde men de eerste 30 afgestudeerden in de neerlandistiek, in 2005 de eerste doctoranda Marketa Škrlantová-Štefková! Naast onderwijs was de afdeling ook steeds zeer actief op het gebied van taal en cultuur met, onder andere, de vele publicaties in de eigen reeks *Studia Neerlandistica Universitatis Comenianae Bratislavensis*, een Comenius Zomercursus in 2014 (40 studenten uit Centraal-Europa kwamen Nederlands studeren in Bratislava), het jaar van de

Oranjecultuur rond het Slowaaks en Nederlands voorzitterschap in 2016 en ook in 2016, het jubileumfeest ter gelegenheid van het twintigjarig volwaardig bestaan van de afdeling, een evenement waarop de Afdeling Keerbergen 'prominent' aanwezig was.

Ook al waren er in die 20 officiële en 25 feitelijke jaren allicht wat slapeloze nachten en frustratie, ze verbleekten in de vaste wil iets te verwezenlijken. Er werd niet op kwantiteit maar op kwaliteit ingezet: op een individuele aanpak van de studenten en voldoende studiemateriaal. Elke student moest voldoende tijd krijgen tijdens seminaries en oefeningen. De afdeling bereidt de studenten namelijk niet uitsluitend voor als personen met een goede kennis van het Nederlands en in staat om in die taal en over die cultuur te communiceren. De ambitie is de taal aan te leren als een veelzijdig instrument van vertaling en vertolking, van interculturele en professionele communicatie.

Naast de eigen docenten werden ook lectoren-moedertaalsprekers door de faculteit verwelkomd. De eerste was 'Wilken' (nu prof. dr. Wilken Engelbrecht, PhD.) die als doctorandus in het voormalige Tsjecho-Slowakije van 1991 tot 1994 wekelijks naar Bratislava kwam. De functie van lector werd daarna overgenomen door Abram Muller, een Nederlander die in Bratislava woonde. In september 1996 trad Paul van den Heuvel aan, waarmee de studie neerlandistiek op volle kracht begon te werken. Dat gebeurde met de hulp van de Nederlandse Taalunie en andere organisaties zoals de Orde van den Prince, het Prins Bernhardfonds, de ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden, later ook de Vlaamse Vertegenwoordiging in Midden-Europa. Zij informatiseerden, schonken apparatuur, rustten de bibliotheek uit en creëerden zo de materiële basis van een academische ruimte die mettertijd haar eigen atmosfeer kreeg en daarnaast ook een goede reputatie onder de vakgenoten, zoals bijv. de Lessius Hogeschool te Antwerpen of CETRA te Leuven. Zoals dit overal geldt, was het ook bij de eerste Slowaakse neerlandistiek nodig om persoonlijk enthousiasme te verbinden met hulp (vooral uit het buitenland) teneinde een intellectuele en materiële basis op te bouwen.

Tot 2006 bleef dit externe lectoraat een "Nederlandse hegemonie", toen kwam de Belgische (Vlaamse) lectrice Hanna Gevaert (2006 -2009) gevolgd door, tot vandaag, Benjamin Bossaert. Ze drukten allemaal hun eigen stempel op de afdeling, niet alleen qua cultuur en taal maar ook door hun persoonlijke manier van werken. Voor velen was het een onvergetelijke ervaring. Hanna Gevaert: "De tijd in Bratislava, en bij uitbreiding Slowakije en Centraal-Europa vormt een periode in mijn leven waarin ik het ene avontuur na het andere beleefde, en op allerlei niveaus uitgedaagd en geïnspireerd werd. (...) Ik heb me in Bratislava ook door heel wat wijze mensen laten inspireren, en ik heb er vrienden gekregen, die sindsdien aan mijn zijde zijn blijven wandelen. De vakgroep Nederlands in de Gondovastraat was het prachtige decor waartegen mijn leven in Bratislava zich afspeelde".

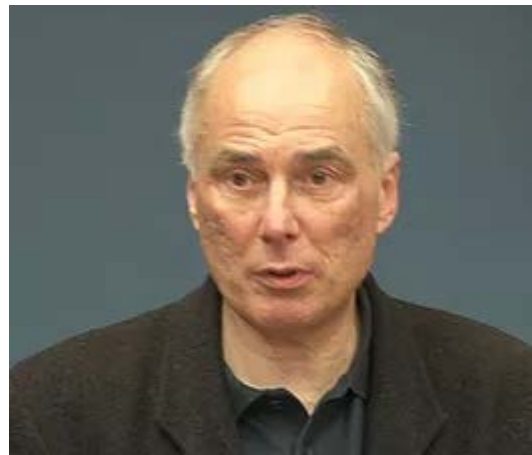
Bratislava notitie 3 - Paul van den Heuvel

10 mei 2019 - Erik Hertog

Sinds 1997 heeft onze afdeling Keerbergen van de Orde van den Prince een samenwerkingsverband met de afdeling Neerlandistiek van de Comenius Universiteit te Bratislava. Eind mei 2019 organiseren onze vrienden in Bratislava een belangrijk regionaal colloquium 'Neerlandicum'. Het wil 'Bruggen Slaan' door collega's uit de Lage Landen samen te brengen met Neerlandici vanuit heel Centraal-Europa om ideeën uit te wisselen over taal, literatuur, didactiek, vertalen en tolken. In de aanloop naar dit congres willen we u in enkele 'Bratislava Notities' wat achtergrond geven.

Deze derde notitie vertelt over de persoon met wie de samenwerking startte, Paul van den Heuvel.

Keerbergen heeft reeds een lange en vruchtbare samenwerking met Neerlandistiek extra muros. Afdelingsgeheugen 'archivaris' Karel Schodts verwijst ons naar De Kroniek van 30 jaar OvdP – Afdeling Keerbergen. Daarin worden enkele geïsoleerde initiatieven vermeld, in 1977 met Grenoble en in 1978 met Lublin maar het is duidelijk dat een diepere samenwerking er pas komt eind jaren '80 onder de stuwende kracht van Bert Bossuyt. Vanaf 1989 werkt de afdeling eerst samen met Aarhus maar al spoedig daarna, vanaf midden jaren negentig en via Paul van den Heuvel, met Ljubljana en vanaf 1997 en tot vandaag met Bratislava. Paul van den Heuvel was gedurende jaren een drijvende kracht van de vakgroep Neerlandistiek in Bratislava. In Keerbergen kennen we hem als de gedreven bruggenbouwer met Bratislava. Maar wie was Paul eigenlijk?

Hij werd geboren in 1952 in 's Hertogenbosch, studeerde moderne Nederlandse letterkunde en kunstgeschiedenis in Utrecht en legde ook zijn pedagogische bekwaamheidsbewijzen af als docent Nederlands. Paul van den Heuvel kende als geen ander de internationale neerlandistiek. Hij koos vanaf 1989 voor een verblijf als buitenlands lector Nederlands aan de Universiteit te Ljubljana (5 jaar), de Comenius Universiteit te Bratislava (5 jaar) en de Eötvös Loránd (ELTE) Universiteit in Boedapest (1 jaar).

Hij was al die jaren ook erg actief als interregionaal bemiddelaar: legde contacten met met Triëst, Bologna, Zagreb, Belgrado en slaagde erin vruchtbare contacten aan te knopen met de Nederlandse Taalunie, het Prins Bernhard Cultuurfonds, de Orde van den Prince en de ambassades van Nederland, België en de Vlaamse vertegenwoordiging. Deze Nederlands-Vlaams-Midden-Europese contacten zijn en blijven, dank zij hem, de hoeksteen van elke succesvolle afdeling Nederlands in de regio Centraal-Europa. Na al die jaren extra muros keerde hij terug naar 's Hertogenbosch en ging nog aan de slag aan het University College in Utrecht zij het met nog steeds regelmatige lessenreeksen in Wenen, Brno,

Olomouc, Bratislava en Ljubljana. Hij overleed in 2015.

Hier volgt een hommage door drie collega's-vrienden die ons Paul van den Heuvel beter leren kennen.

Paul in de herinnering van professor dr. Jana Rakšányiová, CSc.

Mijn eerste ontmoeting met Paul dateert van het jaar 1995, toen in Olomouc op een gezamenlijke regionale vergadering de vereniging Comenius opgericht hebben. Deze opvallende man, klein van gestalte met zijn chocoladebruine ogen had net zijn missie in Ljubljana beëindigd en nam de uitnodiging aan om de zich ontwikkelende werkplek in Bratislava te gaan bezetten. (...) Met het terugblikken op deze tijd kunnen we zeggen dat we ons geen beter lector hadden kunnen wensen: een pedagogisch-methodisch professional par excellence, in zijn verplichtingen secuur, soms wat pietje precies, een organisator, legde makkelijk contacten, sprak financiën aan, een intellectueel en populariseerde het geschrevene, een briljante correspondent. (...)

Zonder hem zouden we nooit in de kijker van vakkringen gekomen zijn en de netwerken van de neerlandistiek, de taalopleiding zou nooit zo een goed systeem gehad hebben en een hoge vooruitgang, de afdeling zou (naast een resem contacten) ook nooit over zo een rijke bibliotheek beschikt hebben, techniek, uitrusting van de stoelen tot de lampen, kasten tot het bord toe, de koelkast en het koffiezetapparaat. De hele rit van pedagogische taken had hij onder de knie, bouwde stevige bruggen tussen de intra- en extramurale neerlandistiek. In Centraal- Europa kunnen we wellicht geen enkel neerlandicus vinden die hem niet kende en die hem niet zou beschouwen als een wijze sympathicus.

Mocht er een Nederlander in Slowakije een monument hebben, dan ongetwijfeld wel Paul. Voor zijn opoffering, enthousiasme, ononderbroken ijverigheid en reusachtige, helaas niet tastbare (...) resultaten. Hij deed het zeker niet voor de eer of roem of uitgedrukte dankbaarheid. Onder zijn workaholic-pantser stak waarschijnlijk een heel gevoelige en misschien soms gepijnigde ziel.

Paul in de herinnering van doc. Mgr. Marketa Škrlantová, PhD.

Eerst een uitstekende docent, daarna collega en begeleider, later een goede vriend en raadgever, een vertrouwenspersoon, een man, die mijn professionele leven heeft bepaald, mijn universitaire vader.

De herinnering aan hem verplaatst me naar de eens zo mooie tijden van mijn studie en start van mijn beroepsleven. Een strenge, veeleisende docent met een altijd perfect voorbereide les, doordachte leerdoelen en uitstekende didactische vaardigheden. In het privé-leven mensenschuw en terughoudend, maar één keer in de klas werd hij ineens een charmante, zelfzekere docent vol humor en met plezier in het lesgeven.(...)

Wie hem kende en met hem samenwerkte weet, dat hij met zijn rode sjaal, na een kort gesprekje met de schoonmaker en portier, het grijze gebouw van de Filosofische faculteit dagelijks pas rond 19.00 verliet om in de stad een pizzaatje te eten. Zijn volledige krachten, tijd en energie investeerde hij in het opbouwen van het vak, waaraan hij samen met de collega's gezicht gaf.

(...) En toen vertrok hij naar Boedapest en later terug naar Nederland. De drukte van mijn dagen zorgde ervoor, dat we maar zelden via e-mail in contact waren, maar was er eens de gelegenheid waar we elkaar persoonlijk konden zien, hebben we nooit de kans gemist: een lunch in Belgrado, fietstochtje in Roosendaal, de avonden bij ons thuis, telkens als hij naar Bratislava terug keerde. Hoewel hij zelf geen kinderen had en met mijn zoontje slechts met handen en voeten kon communiceren, leerde Samko van hem zijn eerste woordjes Nederlands en herhaalt hij het geleerde „broccoli-broccoli-brok“ nu nog bij elk hapje broccoli. Het gesprek vloeyde telkens gewoon door waar het maanden daarvoor gestopt was en altijd was de tijd te kort om uitgesproken te zijn.

(...) Ik ben zo vrij om wat persoonlijk en sentimenteel te zijn. Mijn leven zou heel anders zijn zonder jou, lieve Paul. Ik beloof mijn best te doen om je blij te maken, als je eens een oogje werpt naar Bratislava om te checken, hoe jouw Neerlandistisch kindje groeit en volwassen wordt! Bedankt voor alles!

Paul in de herinnering van Benjamin Bossaert

(...) Ik herinner me nog wanneer ik hem de eerste keer zag, anno 2011. In de zomer, op de terrassen met een wijntje, maakten we kennis. Wijntjes en koffie verhinderden niet, dat Paul altijd zijn mening gaf. Hij was in staat om duidelijk zijn visie uit te leggen, wat een lector moet doen, kan doen, kende de sterke troeven en de gebreken van onze vakgroep. (...) Hij beloofde me bij te staan met raad over Nederlandse leerboeken, taalverwerving en literatuur. Op termijn zouden we samenwerken rond literair vertalen.

Paul was een speciaal figuur. Ik zocht hem op in Den Bosch, waar hij in een, naar Belgische normen, klein flatje leefde bij het station. Hij kende zijn geschiedenis, toonde vriendelijk zijn stad, en er werd over werk en literatuur gesproken. Maar ook over de liefde, familie. Voor mij was het duidelijk, dat Paul voor altijd een vriend, een stuk van de neerlandistiek te Bratislava was. Paul gaf ons moedige tips, als we ergens over twijfelden, over bepaalde vakken, curricula. Maar Paul was ook een gevoelig mens, die elk jaar een hartelijke nieuwjaarswens schreef, en ook echt de tijd nam om mensen aan te schrijven, zoals het hoort. De laatste keer dat ik hem zag, hadden we hem uitgenodigd om twee gastlessen te geven over Nederland en zijn vrije tijd. Alle studenten zeiden toen, dat ze genoten van de mimiek, zijn enthousiasme, zijn charmante houding in de klas. Toen sloeg zijn ziekte toe. We hebben Paul niet zien afzien, maar bewaren de herinnering van een uniek persoon in ons. Een verademing. Een verrijking. Bedankt voor alle steun, Paul.

Bratislava notitie 4 - De academische staf Neerlandistiek Univerzita Komenského v Bratislave

19 mei 2019 - Erik Hertog

Sinds 1997 heeft onze afdeling Keerbergen van de Orde van den Prince een samenwerkingsverband met de afdeling Neerlandistiek van de Comenius Universiteit te Bratislava. Eind mei 2019 organiseren onze vrienden in Bratislava een belangrijk regionaal colloquium 'Neerlandicum'. Het wil 'Bruggen Slaan' door collega's uit de Lage Landen samen te brengen met Neerlandici vanuit heel Centraal-Europa om ideeën uit te wisselen over taal, literatuur, didactiek, vertalen en tolken. In de aanloop naar dit congres willen we u in enkele 'Bratislava Notities' wat achtergrond geven.

In deze vierde notitie gaat de aandacht naar de academische staf Neerlandistiek in Bratislava. Ze nemen zelf het woord.

Professor dr. Jana Rakšányiová, CSc

Mocht ik het chronologisch opvatten, dan zou ik ergens in de prehistorie moeten beginnen, toen ik in het jaar 1967 Germanistiek en Scandinavistiek begon te studeren en dankzij enkele pedagogen er in mij een interesse ontsproot voor niet-traditionele dimensies van de filologie. Mijn eerste baan als tolk in de Duitse filmstudio DEFA opende voor mij de deuren naar de nieuw geopende universiteit met een in die tijd ongeziene focus op vertaalkunde en tolken. De interesse in vertaling kende een sneeuwbal effect: studieverblijven in het buitenland, inspirerende ideeën, nieuwe inzichten en technieken en enorm wijze mensen die mij de kansen gaven om een doorsnee denken te doorbreken. Ik hoop, dat ik dat vuur ook aangestoken heb in vele van die honderden studenten en dat ik met meer dan veertig

proza- en toneelvertalingen uit het Zweeds, Deens, Noors en Duits lezers en toeschouwers verrijkt heb.

Ik beseftte dat Nederlands en zijn culturele, socio-economische dimensie niet in Slowakije mochten ontbreken. Het idee werd pas stapsgewijs concreet: in België maakte ik mij het Nederlands eigen, kwam in contact met de cultuur, leerde ik Neerlandici kennen. Toen kwam Wilken naar Bratislava, een Nederlander met de energie van een kerncentrale en in combinatie met zijn academisch intellect en organisatietalent betekende dat de lancering van de Bratislaafse neerlandistiek. Ik beken dat ik alles heel intensief beleefd heb, vandaag in de positie van een Methusalem, want als enige ben ik bij de neerlandistiek betrokken vanaf zijn eerste momenten tot nu.

Paradoxaal genoeg ben ik tussen deze neerlandici op een bepaalde manier een vreemdeling. Ik kwam uit naburige vakgebieden en bracht daar ideeën en kennis vandaan die ik ingebouwd heb in de Bratislaafse neerlandistiek. Ook al was hier in het begin van de jaren negentig geen enkele gerenommeerde neerlandicus, iemand moest toch beginnen, met bijhorende steun, met het opleiden van Slowaakse gediplomeerde neerlandici. Dat lukte. Op die academische weg hebben we Marketa gekozen, die later haar PhD. behaalde en ook haar docentschap kreeg. Met haar enthousiasme moet ik niet meer vrezen voor de Bratislaafse afdeling en kan ik met pensioen gaan.

Ik ga met pensioen verrijkt met veel mooie herinneringen: aan een aantal ontmoetingen met Centraal-Europese neerlandici die ons na aan het hart liggen, aan congressen en collega's uit elk continent, regionale colloquia, vergaderingen over onze gezamenlijke plannen, vieringen van jubilea. Ik zou niet in staat zijn om alle lieve collega's uit Praag, Brno, Olomouc, Wrocław, Poznań, Warschau, Wenen, Budapest, Debrecen, Zagreb en Belgrado te noemen, want zelfs de volgorde van de steden is een probleem, want ik wil niemand beledigen met deze volgorde. Zo'n intensieve collegialiteit kennen waarschijnlijk enkel kleine studierichtingen, die heel graag samenwerken.

Maar een blijdschap van ongekend kaliber voor de docent zijn de studenten. Wij zijn hier voor hen en tegenover hen hebben we de grootste verantwoordelijkheid. Als we hen kennis geven versterkt met het gevoel voor betekenis, wijsheid, goedheid, beleefdheid en verantwoordelijkheidszin en we zien dat ze niet enkel studeerden maar zich ook engageerden, zich inzetten voor de zaak, dan heeft ons werk zin gehad.

Doc. Mgr. Marketa Štefková (geb. Škrlantová), PhD

Kort geleden nog beantwoordde ik op het Taalcongres in Brussel voor het publiek uit de Lage Landen weer eens de vraag, waarom iemand in Slowakije Nederlands studeert. Toen ik deze beslissing nam wist ik nog zelf niet hoe belangrijk het in mijn leven zou worden. Ik wilde tolk en vertaalster worden, de Lage Landen kende ik van boeken, school en tv. Nu voel ik me vaak voor een derde Nederlands, een derde Belgisch en een derde Slowaaks. Ik werd veel directer dan dat de meeste Slowaken durven zijn, zeg openlijk mijn mening en argumenteer ook als mensen dit niet graag horen. Het vak, dat mijn beroep werd zette een duidelijke stempel op mijn leven maar familie, kinderen en mijn woonplekje, de tradities en warmte van de huiselijke haard zijn een even belangrijk onderdeel van mijn leven. Ik hou van de lange avonden bij een zelfgemaakt hapje met vrienden, maar ook van de dagen en nachten buigend over juridische vertalingen.

Als studente van de eerste groep Slowaakse neerlandici werd ik door Paul en Jana nog tijdens mijn studie aangesproken om bij de vakgroep te blijven werken. De studie, sfeer op de vakgroep en toegankelijkheid van de docenten vond ik als student buitengewoon fijn, waardoor de beslissing bijna onmiddellijk werd genomen. Ik word neerlandica van beroep! Maar de verdere wetenschappelijke oriëntatie op juridisch vertalen en tolken heeft veroorzaakt dat ik een ware mix werd van een neerlandicus en translatoloog. Er volgden studieverblijven in Leiden en Brussel, de eerste colleges op de avondcursus, doctoraatsonderzoek op het Centrum voor Nederlandse Rechtstaal in Leuven onder begeleiding van de professoren Smedts en Lambert, habilitatieonderzoek aan de Lessius Hogeschool in Antwerpen onder begeleiding van de professoren Steurs, Kockaert en Hertog. Ondertussen volgden tientallen colloquia, congressen, conferenties, zomerscholen, didactische nascholingen... Langzaam incorporeerde ik me in de Midden-Europese en internationale groep neerlandici, translatologen en juridische vertalers, nam contacten op met IVN, COMENIUS, CETRA, EULITA en diverse beroepsorganisaties van beëdigde vertalers in Slowakije. Dat werd allemaal mogelijk gemaakt met steun van de Taalunie, de Prince-vrienden, de Vlaamse Gemeenschap, de Nederlandse ambassade, het Ministerie van Justitie van de SR, onze faculteit en vele anderen.

Het werk aan de universiteit opende voor me een deur naar ongekende mogelijkheden en kansen. Het verrijkte mijn leven met veel nieuwe internationale contacten, waarvan vele zich ontwikkelden tot diepe persoonlijke vriendschappen. De nauwe banden en projecten tussen de vakgroepen Nederlands in de regio maakten het mogelijk om de collega's ook ergens anders dan alleen maar op het werk te leren kennen en ervaring op te doen met studenten uit het buitenland. Colleges taalkunde aan de Weense universiteit, gastcolleges in Wrocław of Belgrado, het eerste DOHA-colloquium in Bratislava, vertaalateliers, workshops, het Jaar van de Nederlandse cultuur, audiëntie bij de Nederlandse Koningin, het was allemaal de spijs die het dagelijkse werk gekruid heeft.

Maar een goede baan maken eerst en vooral de mensen. Het stuur van deze kleine, maar fijne vakgroep is al jaren in handen van onze wijze, charmante, energievolle, gemotiveerde en bijzonder menselijke Jana Rakšányiová. Zij is het, die in het meest gespannen moment met een leuke grap komt en in moeilijke persoonlijke situaties wijze raad en ondersteuning geeft, zij is het die onze teamgeest koestert en voor de creatieve, motiverende werksfeer zorgt. Zeker spreek ik ook voor de collega's als ik zeg, dat we ons geen betere baas konden wensen! De naaste collega's neerlandici, collega's germanisten, translatologen, beëdigde vertalers en DE STUDENTEN zijn de reden, waarom ik elke dag graag terugkeer naar de universiteit, mijn lessen voorbereid, graag luister, discussieer, richting aanwijs, voor verdere zelfstudie en onderzoek motiveer, projecten ontwikkel. Het intensieve werk aan recente activiteiten zoals het Jaar van de Nederlandse cultuur, het project TRANSIUS en het tweede jubileumfeest van de Neerlandistiek in Bratislava tonen dat wat we gezaaid hebben nu mogen oogsten.

Benjamin Bossaert, MA

Eigenlijk begonnen mijn verhaal en mijn herinnering aan ons instituut een hele tijd voor ik bij Nederlands uitkwam. Toen ik nog Slavistiek in Gent studeerde, raadde mijn toenmalige lectrice Tsjechisch mij aan om een zomercursus Slowaaks te gaan volgen. Dat was in 2005. Zij dacht dat Slowaaks me wel zou bevallen. Ik raakte er nooit meer weg...die welluidende taal! Die geschiedenis! De vriendelijke mensen, prachtige natuur. Hoe meer ik me er in verdiepte, hoe meer ik ook wilde dat de Slowaken iets van mijn land mochten proeven. En mijn cultuur. Maar welke cultuur? Vlaams? Belgisch? Nederlands? Nederlandstalig?

In september 2009 klonk er een telefoongesprek uit Bratislava. Ik mocht solliciteren. Marketa Štefková zou in Antwerpen zijn en de situatie van de afdeling kort uitleggen. Het werd een

Nederlands-Slowaaks gesprek, ergens bij het prachtige centraal station. Er werd toen een andere kandidaat gekozen maar ik kon ondertussen ervaring opdoen in Brussel en na een jaar kon ik in Bratislava toch aan de slag. Met enthousiasme. De eerste maanden in Bratislava waren druk, maar leuk: enorm veel nieuwe mensen leren kennen, een hartelijke verwelkoming door professor Rakšányiová die altijd klaarstond als ik om raad vroeg en me ook in contact bracht met de andere collega's lectoren.

Al die jaren grap ik weleens dat Comenius mij achtervolgt. Ik volgde een zomercursus Slowaaks: aan de Comenius-universiteit. Ik volgde een cursus Tsjechische literatuur: weer

Comenius. Ik ging na mijn lerarenopleiding naar Púchov op uitwisseling met... Socrates-Comenius. Ik zie in de lerarenkamer een grote buste: van Comenius. Ik werk nu: aan de Comenius-universiteit. Ik word secretaris van de... vereniging van neerlandici ...u raadt het al. De bekende pedagoog als voorbeeld!

Na zes jaar aan de afdeling kijk ik even terug en er zijn best wel een paar zaken waarop we trots mogen zijn. De Comenius-zomercursus van 2014. Het ROK in 2016 met een geslaagde faculteitsdag en ons jubileumfeest. Enkele leuke bijscholingen van de Nederlandse Taalunie, onze trouwe partner. Vele interessante colloquia, het eerste in een stralend, kolkend, maar ook wat beangstigend Belgrado (Ratko Mladić werd toen die eerste avond gearresteerd!). Hartelijke en goede contacten met de collega's uit Tsjechië. En de verbondenheid van de collega-lectoren in de regio. Wat is het verrijkend om te praten met onze vrienden en vele anderen over 'onze' studenten in de regio.

Graag kijk ik ook uit naar verder onderzoek, verdere projecten, bijvoorbeeld rond literair vertalen, rond toneel, cultuur, comparatief onderzoek van de Vlaamse en de Slowaakse nationale bewegingen. Want Nederlandse, Vlaamse, Slowaakse, Slavische en Centraal-Europese cultuur verbinden, dat is de leukste job ter wereld!

Milan Potočar

Hoe ben ik Neerlandicus geworden? Ik ben in Bratislava geboren. Mijn interesse voor vreemde talen en een paar bezoeken aan Nederland in mijn jeugd met mijn ouders hebben mijn liefde voor de Nederlandse taal en cultuur gestimuleerd. Tijdens verblijven in Antwerpen en in Wenen werd mijn interesse verdiept en ik kreeg de kans om mijn kennis uit te breiden dankzij diverse cursussen in Gent, Aken en Athene. In 2013 voltooide ik de studie met de verdediging van mijn masterproef, waarin ik me met revolutionaire herinneringsplaatsen, de Lieux de mémoire, bezighield. Na een jaar in het bedrijfsleven besloot ik terug te keren naar mijn alma mater en na een succesvolle aanmelding voor doctorale studies begon mijn onderzoek over kwaliteitscriteria van juridische vertalingen. Eerst als promovendus bij de afdeling Neerlandistiek in Bratislava maar vanaf september 2016 ook aan de Katholieke Universiteit van Leuven, Campus Antwerpen. Ik heb dit doctoraat met succes verdedigd in 2018 en nu....

Bratislava notitie 5 - Het Jubileumjaar 2016

26 mei 2019 - Erik Hertog

Sinds 1997 heeft onze afdeling Keerbergen van de Orde van den Prince een samenwerkingsverband met de afdeling Neerlandistiek van de Comenius Universiteit te Bratislava. Eind mei 2019 organiseren onze vrienden in Bratislava een belangrijk regionaal colloquium 'Neerlandicum'. Het wil 'Bruggen Slaan' door collega's uit de Lage Landen samen te brengen met Neerlandici vanuit heel Centraal-Europa om ideeën uit te wisselen over taal, literatuur, didactiek, vertalen en tolken. In de aanloop naar dit congres willen we u in enkele 'Bratislava Notities' wat achtergrond geven.

Deze vijfde notitie is gewijd aan de jubileumviering in 2016.

In 2016 vierde de afdeling Neerlandistiek in Bratislava haar jubileum. Twintig jaar eerder, in 1966, werd immers na enkele 'lectoraat' jaren de eerste volledige, volwaardige Masteropleiding gestart. De OvdP afdeling Keerbergen stelde er prijs op om bij dit jubileum aanwezig te zijn om de lange en intense samenwerking tussen Bratislava en Keerbergen 'luister' bij te zetten.

Voor de verandering, eens een (lichtjes gecensureerd) fotografisch verslag.

We beginnen met enkele herinneringen aan de plechtige academische zitting waar onze voorzitter het woord voerde, een zitting die werd geanimeerd met een voorleessessie van

Christophe Vekeman die enkele onschuldige meisjesstudenten allicht rode oortjes bezorgde. Onze Bratislaafse vrienden hadden voor de congresdeelnemers een heerlijke excursie naar het indrukwekkende museum voor moderne kunst Danubiana, het Meulensteen Art Museum 'in' de Donau, georganiseerd en op de dag na het congres een aangename uitstap speciaal voor het Prince-genootschap. Tussendoor bleef er nog tijd voor een stadsbezoek (met gids, dankzij Marketa) .

Bratislava notitie 6 - Neerlandistiek extra muros te Bratislava

1 juni 2019 - Erik Hertog

Sinds 1997 heeft onze afdeling Keerbergen van de Orde van den Prince een samenwerkingsverband met de afdeling Neerlandistiek van de Comenius Universiteit te Bratislava. Eind mei 2019 organiseren onze vrienden in Bratislava een belangrijk regionaal colloquium 'Neerlandicum'. Het wil 'Bruggen Slaan' door collega's uit de Lage Landen samen te brengen met Neerlandici vanuit heel Centraal Europa om ideeën uit te wisselen over taal, literatuur, didactiek, vertalen en tolken. In de marge van dit congres, willen we u in enkele 'Bratislava Notities' wat achtergrond geven.

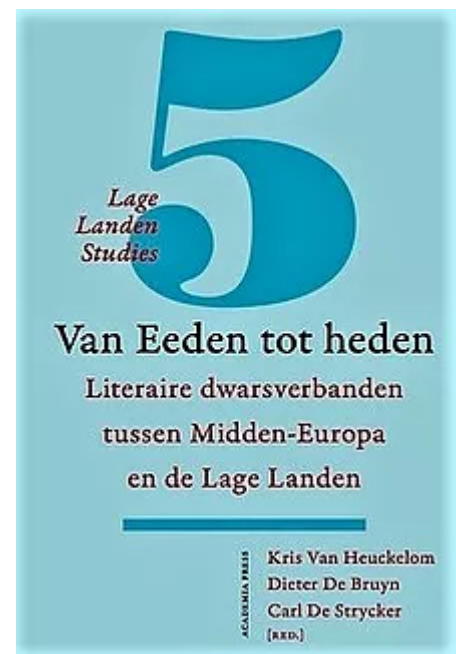
Deze zesde notitie belicht de extramurale neerlandistiek in Bratislava.

Neerlandistiek in Bratislava bevindt zich uiteraard extra muros van de Lage Landen. Volgens de gegevens van de Nederlandse Taalunie wordt er aan 314 instellingen wereldwijd Nederlands aangeboden en Bratislava bekleedt daarin een voorname plaats, in een Centraal-Europees netwerk dat onder andere Praag, Brno, Olomouc, Wrocław, Poznań, Warschau, Wenen, Budapest, Debrecen, Zagreb en Belgrado omvat. Honderden studenten in de regio wisten reeds de opleiding neerlandistiek succesvol af te

ronden. Het is vreemd maar we moeten vaststellen dat er momenteel meer studenten neerlandistiek studeren in het buitenland dan in België en Nederland!

De extramurale neerlandistiek in Bratislava wil Nederlandse taal en cultuur aanbieden aan sich, omwille van de interesse en de intrinsieke waarde, maar daarnaast, en even belangrijk, als een professionele vaardigheid. De specifieke Slowaakse interculturele bemiddeling tussen de regio en het Nederlands bestaat in eerste instantie uit de vertaal- en tolkkunde die eminent van nut kunnen zijn in de Nederlandse of Belgische economische betrekkingen met Slowakije, in het rechtssysteem, toerisme en dergelijke. Slowakije is een relatief klein land en Slowaaks als een weinig verspreide taal heeft bruggen naar de wereld nodig, dus ook naar het Nederlands.

Daarom probeert men in Bratislava om de stevige pijlers van theoretische kennis te verbinden met praktische taalvaardigheid, de academische studie ook een pragmatische dimensie te geven.

In een poging om de studie neerlandistiek in de regio te vernieuwen nam de Weense afdeling onder leiding van professor Herbert Van Uffelen het initiatief om een gezamenlijke vakstudie met een gemeenschappelijke Bachelor diploma met zeven universiteiten aan te bieden in Oostenrijk, Tsjechië, Hongarije, Polen en Slowakije gericht op 'Nederlands in een Centraal-Europese context'. Het programma was gestoeld op een hoge uitwisselingsgraad, e-learning cursussen en mogelijkheden om flexibel modules te vormen. Bratislava zorgde voor de e-learning cursussen Translatologie (Rakšányiová), Overheidsterminologie (Gevaert, Štefková, Bossaert) en Terminologie van de Europese Unie (Štefková). Bratislava heeft vier jaar intensief aan dit project gewerkt maar de vele administratieve barrières en een gebrek aan interesse (behalve in Oostenrijk en Polen) hypothekeerden het project.

Toch blijft het een typische eigenschap van afdelingen neerlandistiek in de regio dat ze intensief verbonden zijn via contacten en netwerken, georiënteerd op pedagogische uitwisseling, publicaties en het oplossen van organisatorische problemen. In het geval van relatief kleine afdelingen is dit immers voordelig en het creëert tevens een goed gevoel van samenhang.

De volgende netwerken functioneren uitstekend samen:

- COMENIUS** Opgericht in het jaar 1995 en opnieuw opgestart in 1999, is een Vereniging voor Neerlandistiek in Centraal-Europa met als doel in deze regio het Nederlands en de Nederlandstalige cultuur te verspreiden. Het consortium bestaat uit Tsjechië, Kroatië, Hongarije, Oostenrijk, Slowakije, Slovenië, Servië en het Balticum. Docenten en studenten neerlandistiek en andere belangstellenden kunnen lid worden. De vereniging geeft een serie publicaties uit, met name Amos en Comparatieve Neerlandistiek, heeft een halfjaarlijkse Nieuwsbrief Comenius, beheert een website, organiseert congressen, regionale colloquia en regionale zomercursussen voor studenten. Studiebeurzen binnen het CEEPUS-netwerk ondersteunen docenten- en studentenmobiliteit. Comenius organiseert ook een regionaal Nederlands dictee en kent een jaarlijkse scriptieprijs toe (één van de laureaten was Milan Potočár!). Bratislava had in drie bestuurstermijnen verkozen secretarissen in het bestuur (Marketa Štefková en Benjamin Bossaert). Hanna Gevaert verzorgde een tijdje de Nieuwsbrief.

- ONETS** verenigt neerlandici uit Slowakije (Bratislava en Ružomberok, waar Nederlands functioneert als een keuzevak voor germanisten), Moravië (Olomouc en Brno) en Bohemen (Praag). Tijdens regelmatige ontmoetingen, één of twee keer per jaar, altijd op een andere werkplek, informeert men elkaar over activiteiten, de

actuele stand van zaken in het vakgebied, gezamenlijke problemen en organiseert men een 'tournee' van gastdocenten, soms auteurs uit Nederland of Vlaanderen.

- **IVN (Internationale Vereniging Neerlandistiek)** als belangenvereniging van alle afdelingen neerlandistiek in de hele wereld die Nederlands en Afrikaans aanbieden. Om de drie jaar organiseert deze organisatie beurtelings in Nederland en Vlaanderen een wereldcongres voor intra- en extramurale neerlandici. Bratislava probeert telkens aanwezig te zijn op deze belangrijke ontmoetingsdagen.

Daarnaast waren en zijn er ook de vele wetenschappelijke projecten. Om er enkele te noemen:

- **2005-2008 DCC Dutch in Central European Context** - Project-number: 28544-IC-1-2004-1-AT-ERASMUS-PROGUC-2) Een project voor het oprichten van een gezamenlijke Joint Degree Neerlandistiek op basis van mobiliteit en e-learning. Partners: Oostenrijk (Wenen), Tsjechië (Olomouc, Brno), Polen (Wrocław) Hongarije (Budapest en Debrecen) en Slowakije (Bratislava).
- **2007 – 2009 TST – ID – Taal- en Spraaktechnologie leermethodes ter bevordering van Interculturele Dialoog** - Project Number: 135198-LLP-1-2007-BE-KA2-KA2MP, Grant Agreement: 207-3632/001 – 001, De ontwikkeling van technologie voor computergestuurde lesmaterialen. Deelnemende landen: België, Slowakije, Roemenië en Turkije.
- **2013-2017 APVV-0226-12** Van conventies tot normen in vertaling van het juridisch discours.
- **Het PACI project (Professional and Accessible Community Interpreting: A Gateway to Migrant's Integration)** focust op de opleiding van tolken in sociale en juridische contexten, en met name op de specificiteit van het gebruik van en de nood aan minderheidstalen in een bepaalde regio. Het project wil een opleidingsmodel uitwerken met 6 modules die de studenten/kandidaten moeten toelaten de nodige theoretische, praktische en deontologische kennis en vaardigheden te verwerven. De partners zijn de Comenius Universiteit in Bratislava

(Coordinator: Marketa Štefková; Projectleden: Benjamin Bossaert, Milan Potočár), de Vrije Universiteit Brussel, de Palacký Universiteit in Olomouc en de Universiteit in Wrocław.

En dan is er, last but not least, het colloquium *Bruggen Slaan* van de Vereniging voor Neerlandistiek in Centraal-Europa, in Bratislava van 29

BRUGGEN SLAAN
ATI VA

mei tot 1 juni 2019. De organisatie is in handen van de Vakgroep Germanistiek, Neerlandistiek en Scandinavistiek van de Comenius Universiteit. Het is het dertiende regionaal Colloquium Neerlandicum en precies 20 jaar geleden verwelkomde Bratislava ook reeds de collega's. Het wordt een gelegenheid om bruggen te slaan tussen verschillende collega's, instituten en disciplines.

Maar daarover een volgende keer meer.

Bratislava notitie 7 - Het Colloquium Neerlandicum 'Bruggen Slaan'

9 juni 2019 - Erik Hertog

Sinds 1997 heeft onze afdeling Keerbergen van de Orde van den Prince een samenwerkingsverband met de afdeling Neerlandistiek van de Comenius Universiteit te Bratislava. Eind mei 2019 organiseerden onze vrienden in Bratislava een belangrijk regionaal colloquium 'Neerlandicum'. Het wil 'Bruggen Slaan' door collega's uit de Lage Landen samen te brengen met Neerlandici vanuit heel Centraal Europa om ideeën uit te wisselen over taal, literatuur, didactiek, vertalen en tolken.

In deze zevende notitie brengen we verslag uit over het colloquium "Bruggen Slaan".

BRUGGEN SLAAN BRATI SLAVA

Van 29 mei tot 1 juni 2019 was de Vakgroep germanistiek, neerlandistiek en scandinavistiek van de Comenius Universiteit gastheer en organisator van het dertiende regionaal Colloquium Neerlandicum van de vereniging voor neerlandistiek in Centraal-Europa. Het werd een gelegenheid om bruggen te slaan tussen verschillende collega's, instituten en disciplines. Klik hier voor een overzicht van de gastsprekers, een samenvatting van hun bijdrage en een lijst van de deelnemers.

Enkele opmerkelijke momenten.

Op woensdag, tijdens de academische openingszitting, twee lezingen die interessant (konden) zijn voor leden van de OvdP. Eén door professor Rita Temmerman (VUB) over 'transtaligheid' in Brussel, het fenomeen om verschillende talen door en naast mekaar te gebruiken: dialect en standaardtaal, Europese maar ook niet-Europese talen door mekaar. Zij illustreerde het creatief / commercieel / cultureel gebruik ervan (heel vaak 'met een knipoog') onder meer in advertenties, in de T-shirt mode en de reclame voor artisanale biermerken. Transtaligheid lijkt een uitermate geschikt en natuurlijk instrument om boodschappen te sturen naar een meertalig doelpubliek, het is hip, modern, grappig, speels, gelaagd én creëert een nieuwe identiteit onder de gebruikers.

De tweede lezing was van Hans Bennis, algemeen secretaris van de Nederlandse Taalunie, die een aantal recente rapporten van de NTU presenteerde, o.a. over standaardtaal versus taaldiversiteit, over de positie van regionale talen (het Limburgs, bijvoorbeeld) in het taallandschap, over de groei van het Engels en het verdwijnen van meertaligheid én van het Nederlands in het hoger onderwijs – “moeten we binnenkort neerlandici uit Polen naar hier halen om Nederlands te geven op onze middelbare scholen?” Hij besloot met een krachtig pleidooi over de kracht en het belang van zowel het Nederlands als meertaligheid.

De zitting sloot af met de voorstelling van een vertaling door studenten neerlandistiek van vier universiteiten van het boek *Samen op de Laan* naar Europa door Jan Henneman (over de relaties tussen ‘Tsjecho-Slowakije’ en Nederland) en een receptie, aangeboden door de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Slowakije.

Op donderdag liet professor Geert Buelens (Universiteit Utrecht), die we allicht kennen van zijn recente cultuurgeschiedenis van de jaren zestig, zich voor zijn boeiende lezing inspireren door de heropening van het Afrika Museum in Tervuren en de uitzending van de documentaire reeks ‘Kinderen van de Kolonie’. Beide brachten in Vlaanderen een debat op gang over de (de)kolonisatie maar toen de VN- commissie begin dit jaar België opriep om excuses aan te bieden over het koloniale verleden, was de afwijzende reactie van Bart De Wever: excuses hoorden van het koningshuis te komen! De Wever maakte hiermee van de kolonisatie een Belgische, en dus een niet-Vlaamse aangelegenheid. In de lezing lag daarom de nadruk op de manier waarop tegen de achtergrond van de Vlaamse Beweging in de Vlaamse literatuur over Congo is gedacht en geschreven. Werk van o.a. Cyriel Buysse, August Vermeylen, Willem Elsschot, Tone Brulin, Jef Geeraerts (!), Hugo Claus, David van Reybrouck, Erwin Mortier, en Bambi Ceuppens passeerde de revue.

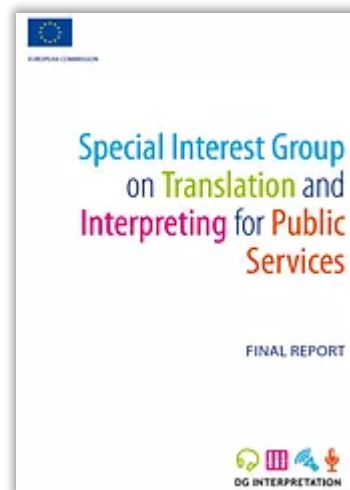
De rest van de dag (en vrijdag) presenteerden tientallen neerlandici hun onderzoek en interesses in parallelle secties Vertalen, Beeldvorming, Literatuur, Cultuur, Taalkunde, Afrikaans, Taalverwerving, Geschiedenis, Kunst en in een speciale sessie ‘Doctorandi-incubator’ waarin aspirant-doctorandi hun onderzoek konden toetsen aan enkele hoogleraren als respondent.

's Avonds was er een geleid bezoek aan de Slovaakse Nationale Galerij en een auteursavond in gesprek met Frank Westerman, bekend non-fictie schrijver van o.a. *El Negro* en *ik* (zijn bekendste), *Stikvallei* (interessant), *Ingenieurs van de ziel* (zijn beste), *De slag om Srebrenica* (boeiend). Het gesprek ging vooral over zijn boek *Dier, bovendien* (2010), over het Lippizaner paard als rode draad doorheen de geschiedenis van de twintigste eeuw, dat Westerman kwam promoten naar aanleiding van de juist verschenen Tsjechische en Slowaakse vertaling.

De voormiddagssessie op vrijdag was gewijd aan het PACI project over 'sociaal tolken' in Centraal-Europa. Het project wordt gecoördineerd door de Comenius Universiteit en loopt met medewerking van Wroclaw, Olomouc en de VUB. Ik gaf er eerst de academische lezing 'Zoals de roeier...', een historisch overzicht van het onderzoek op het gebied van het tolken in juridische, medische en sociale domeinen.

Daarna volgden een aantal praktische workshops waarin modules van het project werden voorgesteld en getest.

In de namiddag waren drie opeenvolgende vergaderingen gepland, van het Comenius netwerk, de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek en de Nederlandse Taalunie.

Het afsluitend diner werd aangeboden door de Algemene Afvaardiging van Vlaanderen in Centraal-Europa en opgeluisterd met laudatio's voor prof. Jana Rakšányiová (Bratislava), prof. Judit Gera (Boedapest) en prof. Herbert van Uffelen (Wenen) die alle drie met emeritaat gaan, én met de voorlezing van de brief van de Afdeling Keerbergen die 'plechtig' werd overhandigd aan professor Rakšányiová. De brief zelf, zoals die op de vergadering van 5 april in Wakkerzeel door de aanwezige leden werd ondertekend, krijgt u in een volgende, en laatste Bratislava Notitie.

Mijn indrukken? Ik was erg onder de indruk van de brede waaier aan expertise die de neerlandici op dit colloquium presenteerden, van de vriendschap en samenwerking die er tussen instituten en collega's leefde - iedereen kent blijkbaar iedereen in dit netwerk. Erg opvallend was het uitstekende niveau van Nederlandse taalvaardigheid en uit alles sprak een grote liefde voor de Nederlandse taal en cultuur. Misschien zijn wij in de Lage Landen op dit gebied verwaand en gemakzuchtig geworden, erkennen en verdedigen we het belang van onze taal en cultuur onvoldoende – de 'Amsterdam' beslissing werd op ongeloof onthaald – dus, wie een opsteker, een hernieuwd enthousiasme voor het Nederlands nodig heeft hoeft alleen maar eens zo'n Colloquium Neerlandicum in Centraal-Europa bij te wonen.

Bratislava notitie 8 - Tot Slot: Hartelijke Groeten aan Bratislava!

27 juni 2019 - Erik Hertog

Sinds 1997 heeft onze afdeling Keerbergen van de Orde van den Prince een samenwerkingsverband met de afdeling Neerlandistiek van de Comenius Universiteit te Bratislava. Eind mei 2019 organiseerden onze vrienden in Bratislava een belangrijk regionaal colloquium 'Neerlandicum'. Het wil 'Bruggen Slaan' door collega's uit de Lage Landen samen te brengen met Neerlandici vanuit heel Centraal Europa om ideeën uit te wisselen over taal, literatuur, didactiek, vertalen en tolken.

Als laatste Bratislava Notitie brengen we hier eerst nog enkele indrukken van het colloquium Neerlandicum waarover we in de vorige notities verslag uitbrachten. De foto's zijn door Milan Potočár genomen, de e-mail boodschap is van Marketa. Tenslotte volgt de boodschap van vriendschap vanwege onze voorzitter, een tekst die door Erik Hertog, onze vertegenwoordiger op het colloquium, als tafelrede voorgelezen werd.

Van: Štefková.Marketa@
Verzonden: woensdag 12 juni 2019
Aan: Karel.Van.Liempt@;Erik.Hertog@
Cc: Benjamin.Bossaert@;Jana.Rakšányiová@
Onderwerp: bedankje colloquium

Geachte heer voorzitter, beste Karel,

Eén week na ons colloquium Neerlandicum wil ik u namens onze vakgroep van harte danken voor de prachtige brief,

die u naar ons via Erik Hertog gestuurd hebt en die op het afsluitdiner van het colloquium voorgelezen werd. De brief ondersteunde de buitengewoon feestelijke sfeer, die ontstaan was door het voordragen van drie laudatio's aan de drie professoren Neerlandistiek in onze regio - Bratislava, Wenen en Boedapest, die dit jaar met emeritaat gaan en waaronder ook onze waarde professor Jana Rakšányiová.

Wij zijn onze Princevrienden erg dankbaar niet alleen voor de financiële ondersteuning, maar ook vooral voor de morele steun en vriendschappelijke banden die op deze manier een gezicht krijgen en voor andere instellingen die onze banden met de Lage Landen bevestigen, zoals de Nederlandse Taalunie, de Vlaamse vertegenwoordiging en Nederlandse ambassade, ook aanwezig op het colloquium en het diner.

Des te meer heeft ons de deelname van Erik Hertog verheugd, als één van onze Princevrienden, maar ook als professor vertaalwetenschap en voornaamste deskundige op het gebied van public service interpreting. Zijn keynote lezing "Zoals de roeier" over de ontwikkeling van onderzoeksactiviteiten op het gebied van sociaal/community tolken of tolken in de openbare sector was één van de hoogtepunten van ons academisch programma van het colloquium en is bijzonder inspirerend voor het Erasmus+ project, waarin onze afdeling als hoofdcoördinator optreedt en dat tot doel heeft om gerechts- en sociaaltolken voor het Nederlands in meerdere Centraal Europese landen op te leiden. Ook op deze manier willen we aan de Nederlandstalige gemeenschap in onze regio "terugbetalen" wat we tijdens onze studie en onderzoek in de Lage Landen hebben gekregen, want beschikbaarheid van professionele tolken Nederlands bij de politie, op de rechtbank, bij de procureur of in het ziekenhuis, is helaas geen vanzelfsprekendheid in deze regio.

Met veel warme groeten aan alle Princevrienden wens ik u allemaal een fijne zomer en veel succes met de verdere activiteiten,

Marketa

In deze laatste aflevering van de 'Bratislava Notities' past een woord van dank, heel veel dank, eerst aan Benjamin Bossaert die een onschatbare bron van informatie was en steeds bereid om vragen te beantwoorden, duistere zaken te verduidelijken en materiaal aan te leveren. Hij incarneert op die manier de uitstekende relatie tussen onze beide 'afdelingen'. We wensen hem en alle medewerkers neerlandistiek in Bratislava veel succes en 'ad multos annos'.

Een tweede woord van dank moet gaan naar onze webmaster Jan Van Daele die deze serie Notities niet alleen efficiënt heeft begeleid maar ook toegankelijk én met zeer veel goede smaak op de afdelingswebsite heeft geplaatst. Er was hem geen tijd of moeite teveel, waarvoor dank.

Het laatste woord is nu aan de voorzitter, in naam van de afdeling Keerbergen:

EEN BOODSCHAP van de VRIENDEN van de ORDE van den PRINCE – afdeling KEERBERGEN

Ter gelegenheid van het Regionaal Colloquium Neerlandicum
'Bruggen Slaan', Bratislava 29 mei – 1 juni 2019

De samenwerking van de Orde van den Prince, afdeling Keerbergen, met de afdeling Neerlandistiek van de Comenius universiteit te Bratislava is gestart in 1997 onder impuls van Paul Van Den Heuvel. Deze samenwerking heeft standgehouden gedurende al de voorbije jaren. De verschillende voorzitters en hun bestuur van de afdeling Keerbergen hebben hun steun telkens herbevestigd. Contactpersonen Neerlandistiek hebben de samenwerking niet alleen een 'gezicht' gegeven, maar ook een stevige inhoudelijke werking bezorgd. Wij zijn hen en Marketa Štefková erg dankbaar voor hun inzet en acties.

De afdeling Keerbergen heeft in september 2016 een nieuw elan gegeven aan de samenwerking ter gelegenheid van de viering in Bratislava van het 20-jarig bestaan van de afdeling Neerlandistiek. De aanwezigheid van een belangrijke delegatie uit Keerbergen bekleemde deze intentie. Een visietekst, opgesteld in het najaar van 2016, maakte duidelijk op welke wijze de hernieuwde samenwerking vorm diende te krijgen.

De aanwezigheid van Marketa Štefková en Milan Potočar op de viering van haar 50-jarig bestaan op 9 juni 2018 heeft de afdeling Keerbergen en haar leden veel deugd gedaan. De inbreng van Marketa op de academische zitting met haar bijdrage over 'Taal en Identiteit' heeft indruk gemaakt en werd hoogst gewaardeerd.

Het Regionaal Colloquium Neerlandicum onder de titel 'Bruggen Slaan', dat plaatsvindt te Bratislava van 29 mei tot 1 juni 2019, is een zoveelste gelegenheid voor contact. Wij zijn daarom zeer verheugd dat Erik Hertog onze afdeling op dit colloquium vertegenwoordigt. Hij brengt een boodschap van vriendschap mee, maar ook de bevestiging van onze samenwerking en van de bereidheid om docenten en studenten te verwelkomen en bij te staan wanneer zij voor hun studie in Vlaanderen verblijven.

Onze hartelijke gelukwensen bij de organisatie van dit belangrijke colloquium.

Karel Van Liempt

Voorzitter – afdeling Keerbergen

Orde van den Prince

Vlaams-Nederlands Genootschap voor Taal en Cultuur

